

FOTO DIEWERTJE BRAVENBOER

KLASSENGESPREK OVER DE OORLOG

Christiano (11) wil naar Oekraïne om te helpen

De oorlog maakt indruk op leerlingen. Een debat in groep 8 van basisschool de Witte Vlinder in Arnhem. „Is oorlog erger dan corona?”

Door onze redacteur **Patricia Veldhuis**

Wat is erger, vraagt meester Berrie, oorlog of corona? Corona, zegt Nina. „Want dat duurt nog heel lang en de oorlog stopt ooit weer.”

Oorlog, zegt Niko. „Straks gaat Poetin met kernwapens schieten en dan is de hele wereld kapot.”

Corona, vindt Betiël. „Daardoor zijn mensen hun baan kwijtgeraakt en dan kom je in de bijstand.”

„Het is nek-aan-nek”, zegt Christiano. „Er gaan heel veel mensen dood door corona, maar óók door de oorlog.”

Het is vrijdagochtend, de oorlog in Oekraïne duurt al weken en in groep 8 van basisschool de Witte Vlinder in Arnhem wordt druk gedebatteerd. De leerlingen staan in een kring. Wie zijn mening wil geven, doet een stap naar voren. „Probeer”, instrueert meester Berrie van den Bovenkamp, „de ander te overtuigen met nieuwe argumenten. Ga dus níét herhalen wat je al eerder zei.”

Wie vindt dat corona erger is, staat links van de kring. De leerlingen die oorlog erger vinden, staan rechts. „Corona is zwaar in de minderheid”, lacht Van den Bovenkamp met een blik op de vijf leerlingen links.

De oorlog maakt indruk op zijn leerlingen. „Ze praten er veel over, het raakt ze op de een of andere manier veel directer dan andere crises.”

Jayden (12) probeert er niet aan te denken. Toch kijkt hij vaak naar filmpjes op YouTube. Van beschietingen, van Oekraïners in schuilplaatsen. Hij wordt er „heel zenuwachtig” van.

„Dan maakt mijn buik een soort draaien en word ik misselijk.”

Christiano (11) wil naar Oekraïne om te helpen. „Vechten tegen de Russen.”

„Het is zo dom van Mark Rutte dat hij hardop zegt dat hij wapens naar Oekraïne heeft gestuurd”, piekert Jayden. „Nu weet Poetin ook dat Nederland tegen hem is.”

Christiano: „En dan zegt Poetin: ‘Oké Nederland, ik gooi een bom op jullie.’ Daar maak ik me wel een beetje zorgen over.”

Jayden: „Stel je voor dat Nederland wordt gebombardeerd! Dan ga ik snel weg met mijn familie.”

Christiano: „Als mijn familie maar veilig is. Dat is het belangrijkste.”

„Maar waar moet je heen?” vraagt Jayden. „De wereld is heel klein. Als je op de kaart kijkt, zie je dat Oekraïne superdichtbij is.”

Op de kaart zie je dat Oekraïne superdichtbij is

Jayden (12)

Christiano: „Rusland is ook niet ver. En het lijkt wel alsof de Russen sterker zijn dan wij. Dat is het enige wat mij écht bang maakt.”

Jayden: „Ik snap niet waarom ze Poetin niet laten neerschieten door een sniper.”

Christiano: „Hij verdient het, de coño [klootzak].”

Op veel scholen gaat het deze dagen over de oorlog. Wetenschappers van de Universiteit Utrecht brachten een paar dagen na de Russische invasie in Oekraïne al een lesbrief voor leerlingen uit, met daarin de historische context en praktische tips voor leerkrachten.

Oud-leerkracht en kindercouch Monique Claes maakte in het weekend na de inval razendsnel een ‘doe-

boek’ over de oorlog voor leerlingen van groep vier tot en met acht. Daarin staan opdrachten om te knutselen en te schrijven over de oorlog en tips om gesprekken te voeren in de klas.

Het boek, vertaald in het Engels en Italiaans, is gratis te downloaden en Claes’ mailbox is „ontploft”. Ze krijgt honderden vragen van ouders, opa’s en oma’s en leerkrachten. Rode draad: mijn kinderen, of leerlingen, maken zich zorgen, hoe kan ik ze helpen?

Claes: „Toen ik jong was, maakten we ons zorgen over de Koude Oorlog. Dat zag je één keer per dag op het Journaal voorbijkomen en liep ik gewoon weg. Kinderen kunnen nu nauwelijks ontsnappen aan het nieuws. Ze kijken de hele dag filmpjes op hun telefoon. De beelden blijven maar binnenkomen. En als je die ellende maar vaak genoeg ziet, zet het zich vast.”

Door erover te praten in de klas, of er over te tekenen of te knutselen, kunnen kinderen woorden geven aan hun zorgen. „Ze kunnen handelen. Dat geeft grip.”

Dichtbij

Voor sommigen in groep 8 van de Witte Vlinder komt de oorlog heel dichtbij. Niko’s ouders vluchtten jaren geleden voor het geweld in ex-Joegoslavië. Zijn moeder is heel emotioneel, zegt hij, „ze moet nu telkens weer aan vroeger denken”.

Lara (12) vluchtte zes jaar geleden met haar ouders uit Syrië. „Waarom”, vraagt ze, „maken soldaten in de oorlog altijd alle huizen kapot? Wat heb je daar nou aan?”

Als zij moet kiezen tussen corona of oorlog klinkt het beslist: „Oorlog natuurlijk! Je hebt geen huis meer, geen eten, geen drinken.”

Dan gaat er buiten plotseling een harde sirene af. Sommige leerlingen kijken verschrikt op, anderen lachen: „Poetin!” „Jullie lachen nou wel!”, zegt Niko, „Maar als straks de bom valt op onze school moet je huilen.”